

Seçim Beyannamelerinde "Kadınlarımız/Kadınlarla/Kadınlar Olarak" - Gülnur Elçik

bianet.org/bianet/siyaset/164222-secim-beyannamelerinde-kadınlarımız-kadınlarla-kadınlar-olarak

* *YARIN: Seçim Beyannamelerinde "Aile" ve Bakım Hizmetler*

Partiler beyannamelerini açıkladı. Kadınlar ve LGBTİ'lerin [Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks] varlığı görünürleştikçe bir seçmen olarak da öne çıkıyorlar. Böylelikle biz de partilerin kadınlar, ibneler, biseksüeller ve translarla ilgili fikirlerinin varlığını/yokluğunu ve içeriğini daha net izleme olanağı elde ediyoruz.

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) metinlerinde ilk göze çarpan şey, HDP'nin "kadınlar"ın da ötesine geçerek kullandığı "(kadınlar olarak) biz" hitabına karşın, AKP'nin kadınlarımız/annelerimiz şeklindeki sahiplik dilinden kurtulamamış olması. CHP ise "kadınlar" çağrısıyla düzenlemiş vaatlerini. Politikanın dile yansımaları, parti içindeki kadınların ilgili bölümlerin yazılımına katılımını gözlemlemek açısından da bir fırsat.

Dildeki bu farklılıkla ortaya çıkan yaklaşımlar; HDP metninde özgürlük vurgusunun öne çıkması, CHP'nin eşitlik talebine odaklanması, AKP'nin ise özgürlüğü sadece "temel hak ve özgürlükler" kalıbına bir uyum efekti olarak düşünmüş olması şeklinde kendini gösteriyor.

Son dönemlerin en başarılı seçim kampanyasını yürüten CHP bu yıl kapsamlı bir seçim beyannamesi hazırlamış. Kadınlar ve LGBTİ'lerle ilgili en ayrıntılı düzenlemelere yer veren parti CHP olarak görünüyor. Ana hedef de, güvenlikle ilgili önerilerini 'özgürlükten alınması gereken pasta' yaklaşımıyla metnine taşıyan AKP'den farklı olarak, kadınları merkeze alan bir yaklaşımla dile getirilmiş: "CHP'nin ana hedefi Türkiye'yi yurttaşlarımızın ve özellikle kadınların başta evleri ve yaşadıkları köy ve mahalle olmak üzerinde yurdun her köşesinde kendilerini güvende hissedecekleri bir ülke haline getirmek olacaktır (s. 99)."

AKP metninde kadınlarla ilgili olarak hayata geçirilen ve geçirilmek istenen düzenlemeler “Kadın” başlığının altına sıkıştırılmış görünüyor. Anayasada kadın-erkek eşitliği düzenlemesi ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’na değinilen iki yer hariç, kadın, “kadın, çocuk, engelli ve yaşlı vatandaşlar” çeşnisine bir renk olarak düşünülmenin ötesine gidememiş. AKP’nin “+ kadın” olarak özetleyebileceğimiz yaklaşımı kadınlara yönelik düzenlemelerin metnin temel unsurlarından biri olarak oluşturulmamasından doğan bir yedekleme girişimi olarak düşünülebilir, metnin ruhundan yansıyan kalkınmacı erkek egemen yaklaşımın sık sık içimizi dürtmesi de bundan.

LGBTİ’ler

Eşcinsel ve translara yönelik hak talepleri, Başbakan Yardımcısı Yalçın Akdoğan’ın dedektifliği ile de ‘ortaya çıktığı’ gibi (1) HDP metninde LGBTİ’lere vurgu yapılarak yer alıyor. CHP ise eşcinsel haklarına iki yerde “cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği” ifadesi üzerinden değiniyor, CHP’nin bu konuda son dönemde kat ettiği yolu önemsemek gerekiyor. AKP ise hala yok sayarlarsa yok olacaklarını umdukları bir korku masalının peşinde taş topluyor. Akdoğan HDP metnine atıfla “Türkiye tablosu bu mu?” diyordu. Gerçekten de HDP ve CHP metinlerinde açık edilen tablonun değil, bu gerçeğin üzerini örtmeye dayanan AKP metninin Türkiye tablosunu daha fazla yansıttığını söylemek lazım.

Cinsiyet eşitliği, kadınların ve LGBTİ’lerin özgürlüğü açısından en bütünlüklü metnin HDP beyannamesi olduğu açık. Hemen her başlık altında bu konuda bir talep var, toplumsal cinsiyet dersinin zorunlu hale getirilmesi, hakikat komisyonlarının oluşturulmasında kadınların katılımı ve yerelleştirme vaatlerinde kadın ve LGBTİ’lerle ilgili öneriler dikkati çekiyor. Belli ki metne “kadın hakları uzmanları” değil, farklı disiplinlerden feministler katkı koymuş.

Mekanizmaların yerelleştirilmesi bu konuda atılan en önemli adımlardan biri olarak anmaya değer. “HDP, demokrasiyi temsili meclisle sınırlı görmez. Yurttaşların tartışma, örgütlenme ve karar mekanizmalarına doğrudan katılımının önündeki tüm engellerin kaldırılmasını, her düzeyde halk denetiminin geliştirilmesini, halkın söz ve karar hakkını savunur ve gerçekleştirilmesi için mücadele eder” denilen metinde yerel kadın meclisleri hatırlatılıyor. Benzer şekilde CHP de mahalli düzeyde kadın komisyonları kurulacağını ve bu komisyonlara Belediye Meclisi toplantılarına katılma hakkı tanınacağı ifade ediliyor.

Özgür olmayan bir yaşamda özgürlük?

HDP metninde cinsiyet eşitliği ve özgürlüğe yönelik düzenlemeler “ekolojik yaşam” perspektifi içinde yoğruluyor. AKP “AKP olarak insanı yaratılmışların en şerefli olarak gören bir anlayıştan gelmekteyiz. (s. 103)” düşüncesini bu alandaki düzenlemelere temel referans olarak kullanmış. Sonuç olarak, bir yanda bireyi toplum ve doğa ile ilişkisi içinde zenginleştiren HDP, diğer yanda girişimcilik vurgusunu sık sıkıya sahiplenmiş, bireye yönelik düzenlemelerin ailenin güçlenmesi ve kalkınmanın sağlanması kalıbında eritildiği AKP duruyor. Feminizm açısından, ikilikler dolayısıyla üretilen hiyerarşinin bir başka sömürüye yol açmayacak bir özgürlük perspektifi içermesi imkansız. Nitekim, insan/doğa ikiliğine kapanan AKP metninde de doğaya hammadde temelinde yaklaşımın etkisi, enerji ile ilgili önerilerin metinde yoğunlaşması olarak kendini gösteriyor.

Feminizm, kadınların bir haktan faydalanması ya da bir alana dahiliyetini bağımsızlaştırıcı bir adım olup olmadığı ölçüsünde değerlendirir. Özeti; kadınlar için atılan her adım kadınları özgürleştirmez. AKP'nin kadınlara sorumluluk yükleyerek olanaklar getirdiği; hane içinde, işyerinde, kentlerin kullanımındaki eşitlik açısından erkeklerin bir kez bile adını geçirmedeği bir program için de temel sorun, vaatlerin ne kadarının kadınları erkek egemenliğinin beklentileri ile buluşturması nedeniyle *rahatlatıcı* olduğu, ne kadarının erkek egemenliğinden *özgürleştirici* olduğu düzeyinde tartışılmalı.

Bu noktada cinsiyet meselesini bir perspektif değil bir konu başlığı olarak gören, suçları hastalık ve/ya zaaf eksenindeki açıklamalarıyla bireyselleştiren hükümet sözcülerinin vebali büyük. Bu nedenle toplumsal algının sıklıkla cinsiyet eşitliğinin, kadın özgürlüğünün önünü tıkayan hükümet sözleriyle örgütlenme girişimi ile kadınlara yönelik faaliyetlerin uygulanması aşamasında ortaya çıkan çatışma da giderilemiyor.

Ekonomik özgürleşme

Ekonomik özgürlüğün, özgürlük yolculuğunun başladığı bir durak olarak ilanı, “kadının kendi parasını kazanması” üzerine kurulan güçlenme öykülerinin heyecan yaratması Türkiye’ye özgü değil. Özellikle kadın istihdamının yüzde 25’ler düzeyinde seyrettiği bir toplumda çalışmanın kadınlar için sokağa çıkmayı meşrulaştırıcı bir etkisi ve psikosozal bir güçlenme aracı olmasını, kamusal hayata katılımı belirleyici olmasını yadırgamak abes olur.

Ancak bütün özgürlükler içerisinde ekonomik özgürlüğe, ekonomik özgürlük içerisinde girişimciliğe ayrıcalık tanıyan liberalizm, bu öyküyü biraz abartarak da çalışmanın kadınlar için temsili hale gelmesine yol açıyor. Bugün kayıtsız ve güvencesiz çalışmanın kadınlar için neredeyse bir geleneksel çalışma biçimi haline gelmesi, kadınları baskılayan geleneksel rolleri pekiştiren alanlarda kadınların hem toplumsal olarak üzerine yıkılmış olan sorumlulukları sürdürüp hem de istihdama katılacakları bir çalışma modeline tabi olması, kazandıkları parayı kendi ihtiyaçlarına harcayabilmek bir yana “aile bütçesine katkı” ile sınırlandırılmış bir harcama biçiminin makbülleştirilmesi, hep bu temsilin etkisi yüzünden. Kadınların ekonomik olarak kocasından/sevgilisinden, devletten bağımsızlaşmasına olanak tanımayan bir istihdam ve sosyal yardım stratejisi sürdürülüyor.

CHP (2) ve AKP metinlerinde de kadınlarla ilgili düzenlemelerde **istihdam önerileri** başı çekiyor. Bu yüzden bu başlıkla ilgili değerlendirmeye ağırlık verme gereği duydum.

AKP’de girişimcilik üzerinden yürüyen öneriler, **CHP’de bireysel Emeklilik Sigortası’nda devletin katkısını** kadınlar için artırılması (ki bu feministlerin “yıpranma payı” talebiyle dolaylı olarak buluşuyor), toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme gibi devletin sorumluluğunu öne çıkaran vaatlerle şekilleniyor.

Kadın istihdamı

CHP kadınlar için nitelikli çalıştırma koşullarını “Kadın İstihdamlı Büyüme Modeli” ile sağlamayı vadediyor. Kadınların iş gücüne katılımını kısa vadede yüzde 40’a, uzun vadede yüzde 60’a çıkarma iddiası var. Öte yandan AKP beyannamesinde olduğu gibi CHP beyannamesinde de mesleki eğitim kurslarına verilen öncelik dikkati çekiyor.

AKP eğitim istihdam bağıını güçlendirmek için hazırlanan “Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Öncelikli Dönüşüm Programı”na değiniyor. Mesleki eğitimin belediyeler başta olmak üzere kadın istihdamı üzerinden proje üreten kurum ve kuruluşlarda bu denli yoğun biçimde karşımıza çıkmasının sebebi, kadın istihdamı sorununu nitelikli personel eksikliğine bağlama kolaycılığına kaçılması.

Öncelikle, eğitim kriterinin erkekler için, kadınlar için olduğu kadar belirleyici olmamasının da erkek egemenliğine dayalı bir değerler sisteminden beslendiğinin altını çizmek gerek. İlâveten, kadın istihdamında asıl sorunlar; ücretsiz aile işçiliği, ev işçiliği ya da ev eksenli çalışma gibi kayıt dışı (3) istihdam biçimlerinin yaygınlığı ve ücret eşitsizliği nedeniyle kadınların zaten çok düşük olan asgari ücrete mahkum kalmasıdır.

Tam burada, SGK ve Maliye Bakanlığı'nın vergi dökümlerine göre asgari ücretlilerin 11 milyonluk özel sektör çalışanlarının yaklaşık yarısını (5 milyon) oluşturmasını kadınlar açısından değerlendirmek gerek. Bu nedenle CHP'nin, asgari ücreti 1000 TL netten 1500 TL'ye çıkarma sözü vererek her asgari ücretli için 560 lira vergiyi üstlenmenin altına girmesi önemli.

CHP'nin “adil asgari ücret” sözüne benzer şekilde, HDP de “Asgari ücret insan onuruna uygun bir düzeye çıkarılacak ve asgari ücretten vergi alınmayacak.” diyor (s. 15). AKP çocuk sayısına göre ayırdığı asgari ücretliler için üç çocuklu asgari ücretlinin gelir vergisi yükünü sıfıra indirmeyi hedeflediğini belirtiyor (s.175).

Mevsimlik işçiler

Kadınlar açısından önem taşıyan bir başka konu mevsimlik işçilik olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle HDP mevsimlik kadın işçilere özel bir vurgu yaparak, çalışma ve barınma koşullarında iyileşme ve mevsimlik gezici işçilere buldukları yerde iş olanakları yaratma hedefini birlikte ifade ediyor.

CHP ise mevsimlik tarım işçisi kız çocukları ve kadınların eğitimine yönelik vaadini sunuyor. Ancak CHP vaatlerinde mevsimlik işçiliği ortadan kaldırmaya yönelik değil, mevcut koşulları iyileştirme ile sınırlı önlemler dikkati çekiyor. (Örneğin, mevsimlik tarım işçisi öğrencilerin eğitime başlama ve bitiş tarihlerini esneklettiğimiz, deniliyor.)

AKP metninde ise bu konuda bir düzenlemeye rastlanılmıyor.

Evde bakım hizmeti verenler istihdama dahil ediyor

AKP beyannamesinde Erdoğan'ın zamanında ayrımcılık olduğu gerekçesiyle paketten çıkarmak istediği sigorta prim işveren payına ilişkin desteğe atıfta bulunarak “Kadınlarımızın işgücüne katılım oranı, 2002 yılında yüzde 27,9 iken, son yıllarda kadın istihdamı alanında izlediğimiz politikalar ve yürüttüğümüz projelerle bu oranı 2013 yılında yüzde 30,8'e yükselttik” deniliyor. Rakam yükseliyor, çünkü sigortasız olarak evde aylık bağlayarak evde bakım hizmeti verenler de kadın istihdamı rakamına dahil ediyor (5). Kadın istihdamının artırılması ile ilgili sorunların başında sağlanan teşviklerin işsizlik fonundan karşılanması ve özellikle Ulusal İstihdam Stratejisi'nde kadın ve genç istihdamının artırılması için tüm

çalışanlara esnek istihdam modelinin önerilmesi geliyor. Yani kadın istihdamının, kadınlarla diğer çalışanların karşı karşıya getirilmesi yoluyla artırılmasına yönelik bir politika söz konusu.

Bir başka problem yaratılan iş imkanlarının yüzde 90'ın üzerinde bir bölümünün özel sektörde olması. Mustafa Sönmez'in rakamlarına göre milli gelirdeki yılda yüzde 4,3 artışa rağmen eline asgari ücretin üstünde para geçen özel sektör işçilerinin 2005-2014 döneminde ücretleri, enflasyon karşısında yılda ortalama ancak yüzde 0,5 artmış görünüyor (6). Yani kadınlara sağlanan iş olanakları ücretlerde artışın olmadığı özel sektöre yoğunlaşıyor.

Öte yandan sadece kadın istihdamının artışına bakmak da tabloyu açıklamıyor. Mustafa Sönmez 2012 yılı için verdiği rakamlarda yaratılan istihdamda erkeklerin işlerin yüzde 64'ünü, kadınların yüzde 36'sını aldığını hatırlatıyor; kadın istihdamının sanayide gerilemediğini ancak -taşeronlaşmanın başı çektiği- sağlık ve turizm (7) sektörlerinde artış gösterdiğini aktarıyordu (8).

TÜİK'in Mart 2015'te yayınladığı Aralık 2014 işgücü istatistiklerine bakıldığında ise tablonun pek değişmediğini görüyoruz. 15 ve daha yukarı yaştaki istihdam edilenlerin yüzde 63,6'ı erkekler olurken, bu oran kadınlarda yüzde 26,2 olarak gerçekleşti (9). Özellikle kadınlar açısından istihdamın kalitesindeki düşüş ve "çaresiz istihdamdaki artış (zamana bağlı eksik ve yetersiz istihdam edilenler)" da göz önünde bulundurulduğunda, kadın istihdamındaki artışın tek başına bir değerlendirme ölçütü olamayacağı, vaat olarak tek başına bir şey ifade etmediği açık.

Mustafa Sönmez kadın istihdamının artışıyla ortaya çıkacak tablonun da önemli bir yüzünü hatırlatıyor: "Evden sokağa çıkmak demek, sadece bir işgücü olarak sermayenin azgın yüzünü tanıma fırsatı değil; aynı zamanda etnik, dinsel, cinsel tüm alanlarda eşitsizliklerle, çok kültürlülüğe, çok kimlikliliğe karşı hoşgörüsüzlüklerle de yüz yüze gelmek demek." (11) Bu noktada genel olarak ayrımcılıkla ve örgütlenme ile ilgili vaatler anlam kazanıyor.

İş yaşamında ayrımcılık

AKP beyannamesinde yer alan, çalışanların ve işverenlerin kadın erkek fırsat eşitliği bilincini artırmaya yönelik etkinlikler vaadi meselenin sadece işyerindeki ayrımcılıkla ilgili boyutu açısından önemli bir adım olmakla birlikte 2010'da çıkarılan "Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması Genelgesi"nin sonuçlarına bakıldığında (12) cinsiyet eşitliğini sağlayıcı söz ve politikaların bir parçası olarak uygulanmadığı sürece etkisiz.

CHP metninde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile din ve inanç alanlarındaki ayrımcılıklar için yasal yaptırım önerisi getirilmiş. Kadınların iş yaşamında maruz kaldığı ayrımcılık içinse ayrı bir başlık altında öneriler sıralanmış (13). HDP ise ayrımcılıkla ilgili önerisini nefret suçları başlığı altında ayrıca düzenlemiş.

CHP dernekler yasası ve sendikal haklara ilişkin yeni düzenlemeler vaadiyle örgütlü toplum vurgusunda bulunuyor (s. 33). AKP Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) yönelik önemli idari ve yasal düzenlemeler yaparak, örgütlenme hak ve özgürlüğüne daha fazla imkân sağlayan

bir ortam oluşturduk” diyor (s. 23).

Tahmin edilebileceği gibi HDP örgütlenme önündeki engellerin kaldırılmasına tartışma ve karar mekanizmalarına katılım olanaklarının geliştirilmesi ile birlikte geniş yer veriyor. Diğer partilerden farklı olarak emeklilerin örgütlenmesinin önüne geçen yasal engellerini kaldıracağını vaat ediyor.

Kadınlar açısından bütün bunlar önem taşımakla birlikte AKP tarafından önerilen yarı zamanlı istihdam modelinin, örgütlenme olanağını, geleceğe ilişkin plan yapabilme umudunu ortadan kaldıran modellerin başında geldiğini not düşmek gerek. Ek olarak, bir yandan KESK [Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu] üyelerini yıldırma için getirildiği söylenen kamuda geçici çalışma, bir yanda sokak siyasetinde uygulanan yıldırma teknikleri ile örgütlenme olanaklarının önüne set çekilirken, Programda “çalışan katılımcılığı”na vurgu yapan “Çalışma Hayatında Sosyal Diyalogun Geliştirilmesi Projesi” ile karşılaşılıyor. Örgütlü mücadele yerine getirilen alternatif, çalışanın sosyal uyumu üzerine yapılandırılmış.

Çaresiz istihdam / çaresiz evlilik

Sonuç olarak kadınlar için nitelikli istihdam artışından söz edebilmek için en azından;

- * tam zamanlı çalışma statüsü korunarak çalışma ve mesai saatlerinin düşürülmesi, çocuk/hasta/yaşlı bakım hizmetlerinin çeşitlendirilerek genişletilmesi,
- * genel olarak kadınlar için zaman yoksulluğunu azaltıcı sosyal mekanizmaların (tek ebeveynli ailelere yönelik özel önlemler, sosyal/kültürel hizmet alanlarının genişletilmesi vs..) geliştirilmesi,
- * işyerinde kadın üzerinden tanımlanan kreş ve emzirme odası açma yükümlülüğünün erkekler de dahil edilerek yeniden düzenlenmesi,
- * girişimciliğin ötesinde ve kadınlara kapalı iş alanlarına yönelik politikalar geliştirilmesi gerekiyor.

Çaresiz istihdam kadınlar için çaresiz evlilikleri doğuruyor. Tıpkı esnek çalışmanın kadını erkeğe ekonomik olarak bağımlı kılarak şiddeti artması gibi, kadınların bir kısmı da baba baskısı ve özellikle alt sınıfta ve genç işçiler için yaygınlaşan kötü çalışma koşullarından kurtulmak için çareyi evlenmekte arıyor, bu çaresizlik de erkek için psikolojik/fiziksel şiddet için rahat bir alan yaratıyor.

Yani kötü çalışma koşullarını kabul de, ondan kaçmak için başvuru yollar da erkek egemenliğine ilişkin söz ve politikalarda bir dönüşüm olmadığı müddetçe kadınlar için şiddet doğuruyor.

AKP metnindeki ifadeyle “evlerinde çalışıp gelir getirici faaliyet yapmayan kadınlarımız için isteğe bağlı sigortalı olma imkânı getirilmesi (s. 143)”, ev hizmetlerinde 10 günden az çalıştırılanlara sigortalılık imkânı getirilmesi, yıllardır çalıştığı halde kayıtlı istihdam olanaklarından dışlanan kadınlar için bir müjde oldu.

Ancak buradaki çelişki ve yanıltıcı ifadeler göz ardı edilmemeli. Birincisi, evde çalışanlar için isteğe bağlı sigorta ödemesini yapmak ancak çok düşük ücretlerle çalıştıkları ve sürekli çalışmadıkları için çok zor. İkincisi 10 günden az çalışan ev işçileri genel sağlık sigortasından değil iş kazası ve meslek hastalıkları ile ilgili sigortadan faydalanabilecek sadece. (GE/ÇT)

Dipnotlar:

(1) Akdoğan'ın HDP 'mesaisi': Bildirgelerinde sekiz defa Kürt, dokuz defa lezbiyen geçiyor", 24.04.2015.

(2) CHP'nin "Güçlü Kadın Güçlü Toplum" bölümü "ekonomik bağımsızlık" alt başlığı ile başlıyor (s. 74).

(3) "İSMMMO'nun, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verileri üzerinden hazırlanan 'Kayıt Dışı İstihdam ve Sosyal Güvenlik Sistemi' raporuna göre ... kayıt dışının sadece sosyal güvenlik sistemine maliyeti 30 milyar TL'yi aşmaktadır.

... İSMMMO Genel Başkanı Dr. Yahya Arıkan, ...resmi istatistik kurumunun verilerine göre her 3 kişiden biri kayıt dışı çalışıyor. Bunun yanında herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olan ancak ücretinin bir kısmı, yaptığı işin bir kısmı kayıt dışı olan ciddi bir kesim var. Tüm sektörler için ayrı çalışan denetim-teftiş birimleri oluşturulmalıdır. Bu kaybın bedelini hepimiz ödüyoruz" diye konuştu." "Sosyal güvenlik sistemini kayıt dışı sarsıyor", *Evrensel*, 19.04.2015

AKP'nin Beyannamede yer alan Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Öncelikli Dönüşüm Programı'nın içeriğini ayrıca değerlendirmek gerekiyor.

(4) Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü DİSK-AR'ın Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İstatistikleri üzerinden yaptığı hesaplamaya göre, kadının çalışmadığı iki çocuklu dört kişilik aile, Temmuz 2014 tarihinde elde edeceği asgari ücret ile gıdaya ancak 9 lira ayırabiliyor. DİSK-AR: Asgari ücretliye büyümeden pay yok!, 22.12.2014.

(5) Hükümet kurmayları bu "kadın istihdamda artış" popülaritesinden faydalanmak için bazen uçuk rakamlara da başvurmaktan geri durmadı. İçişleri Bakanı Efkân Ala "Bizim elimizdeki son rakamlara göre, yüzde 10'ların altında olan on yıl önce iş gücüne katılım oranı kadın nüfusumuzda, yüzde 45'ler seviyesine gelmiştir" demişti de, Doğruluk Payı editörleri yaptıkları değerlendirmede bu açıklamayı maksimum ölçüde yanlış bulmuştu.

(6) Mustafa Sönmez, "Gelir ve Servet Dağılımı İyice Bozuldu" , Birgün, 26 Nisan 2015

(7) Bu noktada CHP'nin turizm çalışanları için özel öneriler geliştirdiğini ekleyelim. Bkz. s.58

(8) Mustafa Sönmez, Kadın ve Genç İşsizliği Ne Oldu?, 22.02.2012,

(9) TÜİK, "İşgücü İstatistikleri, Aralık 2014", 16 Mart 2015.

(10) "İstihdam artışı yavaşlıyor, çaresiz istihdam artıyor, işsizlik verileri alarm veriyor", DİSK-AR, , 16 Aralık 2013

(11) Mustafa Sönmez, "Kadın çalışan artıyor; Ya örgütlenme?", 28.05.2013.

(12) Bkz, "Genelgenin Ardından İstihdamda Kadının Durumu Araştırması", KEİG.

(13) AKP'nin Romanlara karşı ayrımcılığa atıfta bulunan tek parti olarak görüldüğünü eklemek gerek.